

**Vabariigi Valitsuse määruse
„Maruoru looduskaitseala kaitse-eeskiri” eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Looduskaitseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ja kehtestada ala kaitsekord. Eelnõukohase määrusega muudetakse olemasoleva looduskaitseala kaitse-eesmärke ja kaitsekorda.

Kaitseala asub Põlva maakonnas Kanepi vallas Hino ja Karste külas.

Maruoru looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 27. novembri 2001. a määrusega nr 366 „Maruoru looduskaitseala kaitse alla võtmine ja Maruoru looduskaitseala kaitse-eeskiri”.

Vastavalt looduskaitseaduse § 91 lõikele 1 kehtivad enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni looduskaitseaduse alusel kehtestatakse uued kaitse-eeskirjad. Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut ala, vaid kinnitatakse kaitse all olevale alale kehtivate õigusaktide kohane kaitsekord.

Eelnõukohase määrusega muudetakse looduskaitseaduse § 13 lõike 1 alusel olemasoleva looduskaitseala kaitse-eesmärke ja kaitsekorda. Muudatuse on tinginud vajadus tagada metsaelupaigatüüpide kaitse, mida nõukogu direktiiv nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; edaspidi *loodusdirektiiv*) nimetab I lisas. Kaitseala hõlmab täielikult Natura võrgustikku kuuluva Maruoru loodusala.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti kaitse planeerimise spetsialist Kerttu Elm (tel 680 7913, e-post kerttu.elm@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti kaitse planeerimise peaspetsialist Taavi Tattar (tel 786 8371, e-post taavi.tattar@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna peajurist Lüüli Junti (tel 680 7435, e-post lyyli.junti@keskkonnaamet.ee) ja Kristina Parnaul-Ollik (tel 521 5500, e-post kristina.parnaul@mail.ee), eksperdihinnangu on andnud Jan Siimson, keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse-eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta loodusliku arengu kaudu loodusdirektiivi elupaigatüüpe. Need elupaigatüübid on vanad loodusemetsad (9010*) ja niiskuslembesed kõrgrohustud (6430).

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 7 on kaitseala kaitse alla võtmise eeldused ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelistest lepingutest tulenev kohustus. Maruoru looduskaitseala kaitse all olemise eelduseks on alale eesmärgiks seatud väärtuste ohustatus, haruldus ja loodusdirektiivist tulenev rahvusvaheline kohustus.

Ohustatud ja haruldased kooslused

Vanad loodusmetsad ehk läänetaiga on Euroopas esmase tähtsusega elupaigatüüp, mis hõlmab eeskätt puutumatu või vähesel inimmõjuga vanu metsi. Eestis kuuluvad sinna nii okas- ja segametsad kui ka osa lehtmetsadest, v.a laialehised metsad ja laialehiste puuliikidega liigirikkad kuuse-segametsad (Paal, 2004. Euroopas väärtustatud elupaigad Eestis). Intensiivse metsamajandamise tõttu on vanad loodusmetsad kadumisohus. Loodusmetsi iseloomustavad puude erivanuselisus, häilulisus, eri kõdunemisastmes surnud puud nii seisva kui ka lamapuiduna, tüükad ja jämedad kuivanud oksad, aukude ja õõnsustega puud, rohkelt rippamblikke ja puiduseeni. Kui loodusväärtuslik mets püsib järjepidevalt majandamata pikka aega, tekivad seal soodsad elutingimused kitsalt kohastunud liikidele. Loodusmets on koduks mitmele looduskaitse lipuliigile, nagu näiteks lendorav ja must-toonekurg, ning lugematutele haruldustele, nagu roheline hiidkupar, oliivhelksamblik, roosa pess ja väike-punalamesklane. Tegemist on elupaigale põliselt omaste ja muutustele äärmiselt tundlike liikidega. See tähendab, et olulise metsatunnuse kadumisel liik selles paigas hukkub. Sellised liigid armastavad rahu, enamasti ei sobi neile metsa majandamine püsimeetsana.

Niiskuslembesed kõrgrohustud on elupaigatüüp, mis hõlmab kõrgemakasvulisi soontaimedega rohustuid, mis ääristavad kitsa ribana jõekaldaid või metsaservi. Rohustutel ei ole omaette kooslusena kaitseväärtust, kuid sageli moodustavad need puhverala väärtuslikuma tuumikala ümber (Paal, 2004. Euroopas väärtustatud elupaigad Eestis).

Loodusdirektiivist tulenev rahvusvaheline kohustus

Loodusdirektiivi ülesanne on kaitsta ohustatud loomaliike ja nende elupaiku ning aidata kaasa looduse mitmekesisuse säilimisele ja taastamisele. Direktiivi artikli 6 punkti 1 kohaselt tuleb liikmesriikidel kehtestada direktiivi lisades nimetatud elupaigatüüpide ning liikide ja nende elupaikade kaitseks kaitsemeetmed, mis vastavad nende elupaigatüüpide ja liikide ökoloogilistele nõudlustele. Maruoru looduskaitseala jääb täies ulatuses Maruoru looduslale. Maruoru looduslale on kohustus kaitsta järgmisi elupaigatüüpe: vanad loodusmetsad (9010*) ja niiskuslembesed kõrgrohustud (6430). Tärniga on tähistatud esmatähtsad elupaigad, mille kaitse tagamisel on Euroopa Liidul ja selle liikmesriikidel eriline vastutus.

2.2. Kaitse alla võtmise otstarbekus

Kaitsealal on inventeeritud elupaigatüübid vanad loodusmetsad (9010*) ja niiskuslembesed kõrgrohustud (6430). Natura 2000 standardandmebaasi järgi katab elupaigatüüp vanad loodusmetsad 54,30% kaitseala pindalast ning on seejuures esinduslikkusega B ja kõrge (B) looduskaitsealase väärtusega. 2008. aastal keskkonnaameti spetsialistide Toomas Hirse ja Taavi Tattari tehtud inventuuri põhjal katavad vanad loodusmetsad Maruoru looduskaitseala territooriumist 24,25 ha ehk 75,5%. Ala põhjaosas on 12,87 ha-l (40%) elupaigatüüp väga esinduslik (A) ja üldine looduskaitsealine väärtus väga kõrge (A). Seal on ka sulgja õhiku (*Neckera pennata*) kasvukohad ja must-toonekure (*Ciconia nigra*) vana pesakoht (viimasel kümnel aastal kasutamata). Keskmise esinduslikkusega (C) ja keskmise looduskaitsealase väärtusega (C) vanad loodusmetsad on 11,38 ha-l (35,4%) ala lõunaosas, kus on ka roomava öövilke (*Goodyera repens*) kasvukoht.

Natura 2000 standardandmebaasi järgi katab elupaigatüüp niiskuslembesed kõrgrohustud 3,7% kaitseala pindalast ning on seejuures esinduslikkusega B ja kõrge (B) looduskaitsealase väärtusega. 2008. aastal Taavi Tattari ja Toomas Hirse tehtud inventuuri andmetel on niiskuslembesed kõrgrohustud esindatud kaitseala ida- ja kaguservas kokku 0,81 ha-l ehk

2,52% kaitsealast. Sellest valdav osa (0,72 ha, 2,24% kaitsealast) on esinduslik (B) ja kõrge (B) üldise looduskaitse väärtusega. Vaid 0,09 ha (0,28% kaitsealast) esinduslikkus ja looduskaitse väärtus on keskmine (C).

Lisaks eespool nimetatud loodusväärtustele on Maruoru looduskaitseala kaitse all hoidmine oluline haruldaste ja ohustatud taime- ja loomaliikide kaitseks. Alal on varem pesitsenud I kaitsekategooria ja linnudirektiivi I lisa liik must-toonekurg (*Ciconia nigra*). Pesakoht paikneb kaitseala keskosas. Keskkonnaregistri järgi asustas must-toonekurg pesa viimati 2003. aastal. Enne seda asustasid pesa 1999. aastal händkakk ja 2000. aastal hiireviu. Seetõttu on must-toonekure elupaiga kaitse kaitse-eesmärkidest välja arvatud. Kuid vanade loodusmetsade kaitsmisega säilitatakse must-toonekurele potentsiaalseid pesitsemisvõimalusi. Must-toonekure tegevuskava eelnõu kohaselt tuleb Eesti must-toonekure populatsiooni soodsa seisundi saavutamiseks tagada piisavalt suure elupaiga (kõigi teadaolevate elupaikade) pikaajaline säilimine, mis loob eelduse liigi arvukuse püsimiseks ja kasvuks. Soodsa seisundi tagamise üheks tingimuseks tuleb seetõttu seada kõigi liigile sobivate asustatud ja asustamata elupaikade säilitamine eri tüüpi kaitstavate aladena, mida antud juhul ka tehakse.

Taimedest kasvavad Maruoru looduskaitsealal kaks III kaitsekategooria liiki: samblaliik sulgjas õhik (*Neckera pennata*) ja käpaliste hulka kuuluv soontaim roomav öövilge (*Goodyera repens*). Sulgjal õhikul on kaitseala põhjaosas registreeritud kolm leiukohta. Valdavalt haabadel kasvava sulgja õhiku seisundit võib pidada soodsa, kuna kaitsealal leidub vanade haabade näol piisavalt sobivat kasvusubstraati. Roomav öövilge on seotud kaitseala lõunaosas kasvavate palumetsadega. Keskkonnaregistri järgi on alal kirjeldatud üks roomava öövilke leiukoht pindalaga 1000 m². Neid liike pole alale kaitse-eesmärgiks seatud, kuna need on Eestis ohuvalises seisus ja piisavalt kaitstud teistel kaitsealadel. Kaitsealal kehtiv range kaitsekord tagab kaitse ka neile liikidele.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kuna kaitsealal on peamiseks kaitse-eesmärgiks looduslike elupaikade ja liikide kaitse looduslike protsesside kaudu, rakendatakse kaitstava loodusobjekti tüübina jätkuvalt looduskaitseala. Hoiuala kaitsekord ei võimalda vajaliku rangusega (nagu telkimise ja lõkke tegemise piiramine) piirangute rakendamist. Püsielupaigana kaitstakse ainult konkreetse liigi elupaika, mitte erinevate väärtustega looduskompleksi.

2.4. Kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndi piir

Kaitseala piiritlemisel on lähtunud põhimõttest, et kaitsealasse on hõlmatud kaitset vajavad loodusväärtused ning ala piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Seetõttu on piiritlemisel kasutatud selgepiirilisi ja ajas vähe muutuvaid objekte (jõgi, metsasihid, teed). Kaitseala piiritlemisel on kasutatud ka mõttelisi sirgeid, mis jäljendavad metsaeraldiste piire. Kaitseala piir on kantud kaardile, kasutades alusena Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid.

Maruoru looduskaitseala pindala on 32,2 ha, millele ei jää ühtegi püsielanikuga elamut ega haritavat põllumaad. Kaitseala asub tervikuna riigimaal. Kaitseala pindala jääb sisuliselt samaks, vaid tehnilisest korrigeerimisest tingitud marginaalsed muudatused vähendavad senist pindala 1,1 ha võrra.

Kaitseala välispiiriga on hõlmatud Maruoru kõige olulisemad loodusväärtused, milleks on vanad loodusmetsad ja seal kasvavad kaitsealused taimeliigid. Piir kulgeb mööda

Karste–Varetepalu teed, teest Erastvere metskonna kvartali nr 36 sihini, mööda sihti ning seejärel punkti (X: 658735,215, Y: 6431059,542). Sealt punktini (X: 658813,073, Y: 6430497,535), kust piir kulgeb mööda Kokõ oja kallast punktini (X: 658769,016, Y: 6430414,971). Sealt kulgeb piir metsasihini ja mööda sihti teeni. Piiritlemisel kasutatud teed, kraavid ja Kokõ oja jäävad kaitsealast välja, sest nende kasutamine ja hooldamine ei ohusta kaitseala kaitse-eesmärki.

Kaitseala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele tervikuna Maruoru sihtkaitsevööndisse. Sihtkaitsevööndi režiim on vajalik metsakoosluste loodusliku arengu kindlustamiseks.

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra kavandamine

Kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal asuvaid loodusväärtusi ning Jan Siimsoni poolt kaitseala tzoneeringu ja kaitse-eeskirja kohta koostatud eksperdiarvamust („Eksperiarvamus Maruoru ja Veski looduskaitsealade kaitse-eeskirja eelnõudele”, 2011).

Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal asuvate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi ning on proportsionaalne saavutatava efektiga.

Vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele on kaitseala tzoneeritud tervikuna sihtkaitsevööndisse. Leebem kaitseréžiim seaks ohtu kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamise ja kaitseväärtuste säilimise.

Kaitsealal ei ole poollooduslike kooslusi, varumiseks sobilikku pilliroogu ega adru ning seetõttu ei reguleerita käesoleva määrusega pilliroo ja adru varumist ning poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalikku tegevust. Samuti ei reguleerita maaparandussüsteemide hoiutõid ja veeréžiimi taastamist (kaitsealal puuduvad hooldust vajavad maaparandussüsteemid) ning koosluste kujundamist vastavalt kaitse-eesmärgile (alal ei asu selliseid kooslusi) ja ujuvvahendiga sõitmist (selleks puuduvad sobivad veekogud).

2.5.2. Sihtkaitsevööndi kaitsekord

2.5.2.1. Lubatud tegevused

Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi ning pidada jahti ja püüda kala kogu kaitsealal. Need tegevused ei ohusta ala kaitse-eesmärki kaitsta loodusliku arengu kaudu elupaigatüüpe vanad loodumetsad (9010*) ja niiskuslembesed kõrgrohusud (6430).

Kaitsealal on lubatud sõidukitega ja maastikusõidukitega sõitmine metsateedel. Metsatee mõiste tuleneb ehitusseadustikust. Ei ole arvestatud eksperdi arvamust, et sõidukitega ja maastikusõidukitega sõitmist metsateedel tuleb kaitseala valitsejaga kooskõlastada. Ekspert lähtus asjaolust, et aastaid tagasi on alal pesitsenud must-toonekurg, kellele sobiv elupaik on seniajani säilinud, ning pidas vajalikuks must-toonekure häirimise vältimiseks lubada sõidukitega ja maastikusõidukitega sõita üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Viimati pesitses must-toonekurg Maruoru looduskaitsealal teadaolevalt 2003. aastal. Pärast seda on pesapaik olnud asustamata. Ei ole võimalik ennustada, kas ja millal must-toonekurg võiks ala taasasustada, seetõttu ei ole eksperdi ettepanek kaitse-eeskirja koostaja arvates piisavalt põhjendatud ega praegu vajalik. Maruoru looduskaitseala teedel sõidetakse vähe (peamiselt

seenelised ja marjulised suve teisel poolel, kui häirimise mõju pole enam niivõrd kriitilise tähtsusega). Ette ei ole näha ka sõitmise tihedamaks muutumist, mistõttu ei tohiks see takistada must-toonekurel ala taasasustada. Lisaks viitab ekspert, et sõidukitega, seal hulgas ka jalgratastega, ja maastikusõidukitega liikumine metsateedel mõjub halvasti ala kaitse-eesmärgiks seatud elupaigatüüpide looduslikule arengule. Üleliigne tallamiskoormus kahjustab metsade sambla ja rohurinnet. Tallamistundlikud liigid hävivad, mistõttu liigiline mitmekesisus väheneb. Sõidukitega ja maastikusõidukitega sõitmine ala olemasolevatel, tühisel määral kasutatavatel metsateedel ei vähenda vanadele loodusemetsadele iseloomulikke omadusi, milleks on arvestataval määral surnud ja kõdupuudu olemasolu ning ulatuslik puude vanuse, kõrguse ja koosseisu muutlikkus. Metsateed ei läbi niiskuslembeseid kõrgrohustuid, mistõttu ei avalda sõidukitega ja maastikusõidukitega sõitmine mõju sellele elupaigatübile.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud kaitseala tarbeks püstitada rajatisi, et võimaldada uute piiritähiste paigaldamist. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud telkimine, lõkke tegemine ja rahvaürituse korraldamine. Nii on võimalik ära hoida ala liigset kasutamist puhkamiseks, kui selline suundumus peaks tekkima. Sage telkimine (liigne tallamine) võib ohustada ala looduslikku puutumatus. Seal puuduvad ettevalmistatud lõkkekohad ja seega on tuleoht suurem. Telkimiseks ja lõkke tegemiseks kaitsealal puudub vajadus, sest võimalusi selleks pakutakse lähedal asuval Kiidjärve-Kooraste puhkealal piisavalt. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud olemasolevate ehitiste (teede) hooldustööd (tee hõõveldamine, pinnase pealevedu, trüüpide paigaldamine või asendamine jms). Kaalutusotsus on vajalik, et tegevuse käigus ei kahjustataks vanade loodusemetsade säilimist ega taastumist.

2.5.2.2. Keelatud tegevused

Kaitsealal on keelatud majandustegevus. Vastavalt majandustegevuse seadustiku üldosa seadusele on majandustegevus iga iseseisvalt teostatav, tulu saamise eesmärgiga püsiv tegevus, mis ei ole seadusest tulenevalt keelatud. Tegevus, mille suhtes on kehtestatud teatamis- või loakohustus, loetakse samuti majandustegevuseks ka juhul, kui selle eesmärk ei ole tulu saamine. Seega kõik kaitse-eeskirja kaitsekorra üldpõhimõtete peatükis või sihtkaitsevööndite peatükis reguleeritud tegevused, mis on määrusega lubatud või lubatud kaitseala valitseja nõusolekul ja mida tehakse tulu saamise eesmärgiga, ning tegevused, mis on lubatud või lubatud kaitseala valitseja nõusolekul ja millega kaasneb teatamis- või loakohustus, on kaitseala sihtkaitsevööndis lubatud majandustegevus. Kaitse-eeskirjaga lubatakse sihtkaitsevööndis majandustegevust, mis ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärki või seisundit. Samuti on kaitsealal keelatud loodusvarade kasutamine määruses sätestatud erisustega.

2.5.3. Tegevuste kooskõlastamine kaitseala valitsejaga

Tegevused, mis on keelatud, kui selleks ei ole kaitseala valitseja nõusolekut, on määratud vastavalt looduskaitse seaduse § 14 lõikele 1. Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja kõlvikute sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, lisasöötta jahiulukeid, lubada ehitada ehitusteatisel kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada lautrit või paadisilda, seada projekteerimistingimusi ja anda ehitusluba ning rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatisi.

Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamist või kaitseala seisundit. Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

Praktikas on tingimuste esitamine kõige enam kasutatav võtte, millega välditakse kaitsealadel majandustegevuse kahjustavat mõju. Enamasti ei keelata tegevust, mis on kaitse-eeskirjas lubatud kaitseala valitseja nõusolekul, vaid püütakse kaalutusõiguse kaudu leida lahendusi, kus tegevus loodusväärtusi ei kahjusta, ühitades looduskaitse ja arendushuvid (nt turismi arendamise soovid).

3. Menetluse kirjeldus

Maruoru looduskaitseala kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus 1.–19. juulini 2015. a Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni Võru kontoris ning Kanepi Vallavalitsuses. Teade kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta ilmus 30. juunil 2015. a üleriigilise levikuga ajalehes Eesti Päevaleht ning kohalikus ajalehes Koit. Väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise teade 26. juunil 2015. a.

Looduskaitseaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti teade kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta Kanepi Vallavalitsusele, Põlva Maavalitsusele ning Riigimetsa Majandamise Keskusele kui kaitsealal paiknevate kinnisasjade Erastvere metskond 14 (tunnus 28501:002:0295), Erastvere metskond 166 (28501:002:0045) ja Erastvere metskond 163 (28501:002:0046) omaniku esindajale.

Avalikustamise käigus arvamusi ei esitatud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud EÜ Nõukogu direktiiviga nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).

EÜ Nõukogu direktiivi nr 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on selle direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomisse annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel määral leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslike elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktiga 218 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud Maruoru loodusala, mis hõlmab Maruoru looduskaitseala. Seetõttu tuleb Maruoru looduskaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

Maruoru loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni 10. jaanuari 2011. a otsusega 2011/84/EL, millega võeti vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ vastu

boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade teine ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbriga K (2010) 9667 all, ELT L 40, 12.02.2011, lk 1–205). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusala nimekirja Euroopa Komisjoni 3. detsembri 2014. a rakendusotsusega (EL) 2015/73, millega võeti vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu kaheksas uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbriga C(2014) 9092 all, ELT L 18, 23.1.2015, lk 485–695).

Pärast määruse jõustumist tehakse Euroopa Komisjonile ettepanek muuta Maruoru loodusala piire ja viia need vastavusse kaitseala piiridega.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Määruse kaitse-eesmärkide täiendamine metsaelupaigatüüpidega aitab kaasa väärtuslike metsaelupaikade säilitamisele ja nende soodsa seisundi saavutamisele.

Uue kaitse-eeskirja kehtestamine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Maruoru looduskaitseala on juba riikliku kaitse all (kogu ulatuses sihtkaitsevöönd), mistõttu puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 ei kaasne määruse jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude märkimisväärset suurenemist, kuna kaitseala piirid ja kaitsekord oluliselt ei muutu. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 1¹ kohaselt kaitsealade sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta. Piiride korrigeerimise tõttu, millega kaitseala pindala väheneb 1,1 ha, laekub Kanepi vallale maamaksu rohkem ligikaudu 4,8 eurot aastas.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Maruoru looduskaitsealal eramaid ei ole, seega maa omandamise kulusid riigieelarvesse ei teki.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega

vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministeeriumitega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Kõik ministeeriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks. Kooskõlastamisel esitatud märkused ja ettepanekud ning nendega arvestamine on esitatud käesoleva seletuskirja lisas.

Marko Pomerants
Keskkonnaminister